

DECIZIE

07 mai 2014

mun. Chișinău

Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ
al Curții Supreme de Justiție

în componență:

Președinte, judecătorul
Judecătorii

Nicolae Clima
Ion Druță
Tamara Chișca-Doneva

examinând recursul declarat de Întreprinderea Individuală „Caraseni Mihail”, reprezentată de avocatul Aronov Roman,

în pricina civilă la cererea de chemare în judecată a Procurorului în Procuratura Anticorupție Serviciul SUD în interesele statului, Ministerului Finanțelor al Republicii Moldova și Agenției Relații Funciare și Cadastru a Republicii Moldova împotriva Întreprinderii Individuale „Caraseni Mihail” cu privire la încasarea sumei ce constituie pierderile de producție agricolă, cauzate prin schimbarea destinației terenului și excluderii acestuia din circuitul agricol,

împotriva încheierii Curții de Apel Cahul din 11 februarie 2014, prin care a fost restituită cererea de apel declarată de avocatul Aronov Roman în interesele Întreprinderii Individuale „Caraseni Mihail”, ca fiind depusă cu omiterea termenului,

constată:

La 03 iulie 2012, Procurorul Procuraturii Anticorupție Serviciul SUD a depus cerere de chemare în judecată în interesele statului, Ministerului Finanțelor al RM și Agenției Relații Funciare și Cadastru a RM împotriva ÎI „Caraseni Mihail” cu privire la încasarea sumei ce constituie pierderile de producție agricolă, cauzate prin schimbarea destinației terenului și excluderii acestuia din circuitul agricol.

În motivarea acțiunii a indicat că în rezultatul controlului efectuat de către Serviciul Sud al Procuraturii Anticorupție la compartimentul transiterii de către Primăria com. Chioselia Mare, r-1 Cahul spre valorificare a zăcămintelor minerale utile, s-a stabilit, că prin decizia Consiliului comunal Chioselia Mare, r-1 Cahul nr.6/4 „Cu privire la proiectarea carierei pentru extragerea nisipului în satul Frumușica” a fost acceptată cererea ÎI „Caraseni Mihail”, privind transmiterea în arendă și selectarea terenului sub construcția carierei pentru extragerea nisipului în satul Frumușica, r-1 Cahul, cu suprafața de 1.0 ha din categoria pășuni și proiectarea obiectului nominalizat, totodată ÎI „Caraseni Mihail” fiind obligată să prezente Primăriei proiectul obiectului pentru selectarea definitivă.

Ulterior, la data de 15 septembrie 2005 de către Primăria com. Chioselia Mare, r-1 Cahul, în persoana primarului Gh. Dragoi în baza contractului nr.728 din 19

octombrie 2005, a fost transmis în arendă pentru perioada de 3 ani, cu dreptul prelungirii anuale a termenului de arendă, lotul de teren nr. cadastral 1723104780 cu destinația pășuni către II „Caraseni Mihail” în persoana Caraseni Mihail, pentru construcția carierei de nisip cu obligarea recultivării terenului.

La 12 aprilie 2006 serviciul standardizare și metrologie a eliberat Actul de certificare a perimetrului minier.

Susține că conform informației prezentate de către Primăria com. Chioselia Mare, r-1 Cahul nr.1087 din 05 iunie 2012, ÎI „Caraseni Mihail” folosește terenul proprietate publică cu destinația pășuni cu nr. cadastral 1723104780, cu suprafața de 1.0 ha, efectuând extragerea zăcămintelor minerale utile.

Menționează că potrivit cercetărilor pedologice efectuate de către specialiștii Agenției Relații Funciare și Cadastru gradul de bonitate mediu ponderat a solului pe teritoriul Primăriei com. Chioselia Mare, r-1 Cahul constituie 63 puncte.

Investigațiile au stabilit că, începând cu anul 2006 ÎI „Caraseni Mihail” a demarat lucrările de extragere a zăcămintelor de nisip, fără a schimba destinația iotului de teren agricol. În acest scop, întreprinderea a decopertat stratul fertil cu conținutul de humus și cel potențial fertil, fapt care a cauzat de facto excluderea acestui teren din categoria nominalizată.

Relevă că acțiunile menționate ale factorilor de decizie a ÎI „Caraseni Mihail” contravin prevederilor art.8 Cod Funciar care stipulează, că stabilirea și schimbarea destinației terenului este de competența Guvernului, prevederilor pct. 11, 13, 14, 21, 22, 25-29, 30 Regulamentului cu privire la atribuirea terenurilor, aprobat prin Hotărârea Guvernului nr.246 din 03.05.1996, care stabilește procedura de schimbare a destinației terenului agricole și prevederile Regulamentului cu privire la modul de acumulare și utilizare a mijloacelor bănești încasate în legătură cu excluderea terenurilor din circuitul agricol, aprobat prin Hotărârea Guvernului nr.634 din 18 septembrie 1995 ce stabilește mecanismul de acumulare și utilizare a mijloacelor bănești rezultate din compensarea pierderilor cauzate de excluderea terenurilor din categoriile cu destinație agricolă și din fondul silvic, precum și din circuitul agricol al altor categorii de terenuri.

Invocă că conform actului normativ menționat instituțiile, întreprinderile, organizațiile de stat și municipale, precum și alte persoane juridice și fizice care dispun de terenuri agricole și silvice și sînt interesate în modificarea destinației lor, inclusiv pentru extragerea zăcămintelor, prezintă un demers, după caz, autorității administrative centrale (gestionarului terenului), autorității administrației publice locale, iar copia Institutului de Proiectări pentru Organizarea Teritoriului din cadrul Agenției Relații Funciare și Cadastru. Agenția Relații Funciare și Cadastru examinează materialele, elaborează, în modul stabilit, proiectul hotărârii privind modificarea destinației terenului și împreună cu un exemplar al dosarului cadastral îl prezintă spre examinare Guvernului.

Totodată, indică că la caz au fost încălcate și prevederile art.14 alin. (2) din Legea nr.1308 din 25 iulie 1997, privind prețul normativ și modul de vânzare-cumpărare a pământului care indică că, Guvernul adoptă hotărârea de atribuire a terenului din categoriile de terenuri cu destinație agricolă și ale fondului silvic, precum și din alte categorii de terenuri, incluse în circuitul agricol pentru a fi folosite în alt scop decât cel agricol, în termen de o lună după transferarea de către persoanele fizice sau persoanele

juridice a mijloacelor bănești echivalente cu pierderile cauzate de excluderea terenului din circuitul agricol.

Iar potrivit prevederilor art.12 alin.(3) din Legea menționată, compensarea pierderilor cauzate de excluderea terenului din categoriile de terenuri cu destinație agricolă și ale fondului silvic se efectuează în toate cazurile de către persoanele fizice și juridice interesate, indiferent de scopul excluderii terenului și tipul de proprietate asupra lor, conform tarifelor specificate la poziția III-a din Anexa Legii menționate (art.13 din Lege).

Mai invocă că conform estimărilor efectuate de către Agenția Relații Funciare și Cadastru în baza notificării nr.36/01-08/1189 din 21 iunie 2012, prejudiciul cauzat de către ÎI „Caraseni Mihail” ca urmare a excluderii terenului menționat din circuitul agricol constituie suma de 583692,48 lei, care urmează a fi transferate pe contul special al Ministerului Finanțelor al RM.

Solicită încasarea în contul special al Trezoreriei de Stat al Ministerului Finanțelor al RM de la ÎI „Caraseni Mihail” suma de 583692,48 lei, ce constituie mijloacele parvenite din excluderea terenului din circuitul agricol nr. cadastral 1723104780 cu suprafața de 1.0 ha, amplasat în extravilanul com. Chioselia Mare, r-nul Cahul și interzicerea ÎI „Carasei Mihail” efectuarea extragerii zăcămintelor minerale utile de pe terenul cu nr. cadastral 1723104780 cu suprafața de 1.0 ha, amplasat în extravilanul com. Chioselia Mare, r-nul Cahul.

Prin hotărârea Judecătoriei Cahul din 23 septembrie 2013, acțiunea a fost admisă parțial și încasat de la ÎI „Caraseni Mihail” pe contul special al Trezoreriei de stat al Ministerului Finanțelor al RM nr. 12250341718, REZMD2X, c/f 1006601000037 prejudiciul cauzat din mijloacele parvenite din excluderea terenului din circuitul agricol nr. cadastral 1723104780 cu suprafața de 1,0 ha, amplasat în extravilanul comunei Chioselia Mare, raionul Cahul în sumă de 583692,48 lei. În rest acțiunea a fost respinsă.

La 04 noiembrie 2013, ÎI „Caraseni Mihail”, reprezentată de avocatul Aronov Roman a depus cerere de apel nemotivată împotriva hotărârii primei instanțe, solicitând admiterea cererii, casarea integrală a hotărârii contestate cu emiterea unei noi hotărâri de respingerea acțiunii integral.

La 23 ianuarie 2014, ÎI „Caraseni Mihail”, reprezentată de avocatul Aronov Roman a depus și cererea de apel suplimentară în care a invocat motivele de fapt și de drept pe care se întemeiază apelul.

Prin încheierea Curții de Apel Cahul din 11 februarie 2014 a fost restituită cererea de apel depusă de către avocatul Aronov Roman în interesele ÎI „Caraseni Mihail”, ca depus în afara termenului legal, iar apelantul nu solicită repunerea în termen.

La 08 aprilie 2014, ÎI „Caraseni Mihail”, reprezentată de avocatul Aronov Roman a declarat recurs împotriva încheierii Curții de Apel Cahul din 11 februarie 2014, solicitând admiterea recursului, casarea integrală a încheierii recurate și restituirea pricinii spre rejudecare în instanța de apel în alt complet de judecată.

În motivarea recursului a invocat dezacordul cu încheierea recurată, considerînd-o ilegală și neîntemeiată, pe motiv că nu are nici suport legal și nici probatoriu ceea ce și a servit drept temei de declarare a recursului.

Reține că erorile admise de primă instanță contravin și principiului nr. 6 al Recomandării nr. R-(84) 5 privind principiile de procedură civilă proprii pentru

ameliorarea funcționării justiției, adoptată de Comitetul de Miniștri al Consiliului Europei la 28 februarie 1984, potrivit căreia hotărîrea poate fi întocmită liber, dar trebuie să corespundă tuturor normelor de drept, să fie clară, înțeleasă de părțile implicate în litigiu și să răspundă într-un mod sigur și expres la toate cererile și obiecțiile formulate de părți, adică formulările din conținutul deciziei trebuie să corespundă exigențelor de: corectitudine, certitudine, concretețe, deplinătate, claritate, consecutivitate logică, elocvență, lipsă de rezerve (necondiționalitate), sobrietate, oficialitate și relevanță în acest sens.

În acest sens, recurenta atenționează, că problema indicată cere de la instanța de judecată adoptarea soluției studierea minuțioasă a situației de drept a litigiului supus examinării în cadrul ședinței, însă toate aceste principii de procedură civilă au fost ignorate de către instanța de apel la etapa examinării apelului declarat.

Susține că prin încheierea Curții de Apel Cahul din 11 februarie 2014 se încalcă dreptul recurentei la un proces echitabil, care este unul din elementele fundamentale supremației dreptului și prevede, că orice persoană are dreptul la un proces echitabil și dreptul la un recurs efectiv, adică orice persoană, ale cărei drepturi și libertăți recunoscute de Convenția Europeană pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale, au fost încălcate, are dreptul să se adreseze efectiv unei instanțe naționale.

De asemenea, invocă că dreptul la un proces echitabil, garantat de art. 6 din Convenția Europeană pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale, prezumă dreptul la hotărîre sau încheiere motivată. Motivarea corectă este parte a hotărîrii (încheierii) în care instanța judecătorească își expune analiza circumstanțelor de fapt drept ce au generat concluziile ei.

Cu referire la cele invocate invocă că încheierea instanței de apel din 11 februarie 2014 este motivată insuficient ce prezintă încălcarea gravă a prevederilor art. 241 CPC.

Menționează că prin încheierea recurată apelul ÎI „Caraseni Mihail” a fost restituit, însă în motivare, instanța s-a limitat numai la expunerea declarativă a conținutului art. 369 alin. (1) lit. b) CPC, care stabilește temeiurile restituirii cererii de apel, acesta ne fiind corelată cu situația de fapt din speță și cu temeiul restituirii cererii de apel a recurentei, iar ca urmare, fiind încălcate prevederile de drept procedural în parte art. 241 alin. (5) CPC.

Cu referire la prevederile art. 20 alin. (1) și alin. (2) din Constituția al RM, care stipulează că orice persoană are dreptul la satisfacție efectivă din partea instanțelor judecătorești competente împotriva actelor care violează drepturile, libertățile și interesele sale legitime: nici o lege nu poate îngreuna accesul la justiție, invocă că nu se admite restituirea cererii de apel pe motivul pur declarativ că „apelul a fost depus în afara termenului legal”, pe cînd la materialele în cauză sunt anexate înscrisuri din conținutul cărora rezultă expres și incontestabil că apelul ÎI „Caraseni Mihail” a fost depus cu respectarea strictă a termenului de declarare a apelului, prevăzut de art. 362 alin. (1) din CPC, fapt ignorat de către instanța de apel.

Insistă că instanța de apel nefondat și ilegal a restituit cererea de apel depusă de ÎI „Caraseni Mihail”, deoarece avocatului recurentului i-a fost comunicată partea rezolutivă a încheierii din 23 septembrie doar la 29 octombrie 2013, fapt confirmat prin comunicare faximilă, anexată la recurs, iar în ziua a 2-a, și anume la 31 octombrie 2014, avocatul apelantului ÎI „Caraseni Mihail” a depus apel împotriva hotărîrii primei

instanțe, fapt ce atestă că ÎI „Caraseni Mihail” s-a conformat cerințelor legale de a depune apelul în vederea casării hotărârii din 23 septembrie 2014, în termenul stabilit de legea procesuală.

În conformitate cu art. 425 CPC, termenul de declarare a recursului împotriva încheierii este de 15 zile de la pronunțarea ei.

Din materiale cauzei rezultă că încheierea instanței de apel din 11 februarie 2014 a fost expediată în adresa recurentului la 24 martie 2014, fapt confirmat prin scrisoare de însoțire (f.d. 196), însă date care ar confirma și recepționarea acesteia la materialele cauzei lipsesc.

Instanța de recurs consideră că recurentul s-a conformat prevederilor legale și a declarat recursul la 08 aprilie 2014, în termen.

În conformitate cu art. 426 alin. (3) CPC, recursul împotriva încheierii se examinează în termen de 3 luni într-un complet din 3 judecători, pe baza dosarului și a materialelor anexate la recurs, fără examinarea admisibilității și fără participarea părților.

Studiind materialele dosarului în raport cu temeiurile invocate în recurs Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție consideră recursul neîntemeiat și care urmează a fi respins cu menținerea încheierii instanței de apel din considerentele ce urmează.

În conformitate cu art. 427 lit. a) CPC, instanța de recurs, după ce examinează recursul împotriva încheierii, este în drept să respingă recursul și să mențină încheierea.

La caz, se constată că prin încheierea din 11 februarie 2014, Curtea de Apel Cahul a dispus restituirea cererii de apel înaintată de către ÎI „Caraseni Mihail” împotriva hotărârii Judecătoriei Cahul din 23 septembrie 2013, ca fiind depusă în afara termenului legal.

La adoptarea acestei soluții, instanța de apel și-a fundamentat concluziile pe dispozițiile art. 369 alin. (1) lit. b) CPC, care statuează că instanța de apel restituie, printr-o încheiere, cererea dacă apelul a fost depus în afara termenului legal, iar apelantul nu solicită repunerea în termen sau instanța de apel a refuzat să efectueze repunerea în termen.

Instanța de recurs reține că concluzia instanței de apel cu privire la depunerea apelului de către ÎI „Caraseni Mihail” în afara termenului legal este justificată.

În conformitate cu art. 362 alin. (1) CPC, termenul de declarare a apelului este de 30 de zile de la data pronunțării dispozitivului hotărârii, dacă legea nu prevede altfel.

După cum denotă actele dosarului, dispozitivul hotărârii Judecătoriei Cahul, prin care a fost admisă parțial acțiunea înaintată de Procurorul în Procuratura Anticorupție Serviciul SUD în interesele statului împotriva ÎI „Caraseni Mihail” cu privire la încasarea sumei ce constituie pierderile de producție agricolă, cauzate prin schimbarea destinației terenului și excluderii acestuia din circuitul agricol, a fost emisă și pronunțată la 23 septembrie 2013.

Cu toate acestea, ÎI „Caraseni Mihail”, reprezentată de avocatul Aronov Romabn a depus cererea de apel împotriva acestei hotărâri numai la 04 noiembrie 2013, respectiv cu încălcarea termenului prevăzut de lege, fără a solicita repunerea în termen a acestuia, în ordinea stabilită la art. 116 CPC.

Instanța de recurs reține ca lipsită de suport susținerea recurentului referitor la faptul că dispozitivul hotărârii primei instanțe din 23 septembrie 2013 a fost comunicată reprezentantului său la 29 octombrie 2013, care la 31 octombrie 2013, a și înaintat cererea de apel împotriva hotărârii primei instanțe, din care motive considerând că apelul a fost depus în termenul stabilit de legea procesuală.

Aceasta deoarece, după cum rezultă din actele cauzei copia dispozitivului hotărârii Judecătorei Cahul din 23 septembrie 2013 a fost expediată în adresa recurentului ÎI „Caraseni Mihail” la 04 octombrie 2013 și recepționată de ultimul la 11 octombrie 2013, fapt ce se confirmă prin avizul de recepție (f.d. 151), care și a comunicat la 29 octombrie 2013, reprezentantului său despre emiterea dispozitivului hotărârii din 23 septembrie 2013.

În acest context este de remarcat că prevederile art. 236 alin. (4) CPC, care indică că participanții care nu au fost prezenți la pronunțarea dispozitivului hotărârii primesc copia hotărârii în decurs de 5 zile, nu constituie un temei de extindere a termenului stabilit prin lege, după cum indică recurentul.

Or, în interpretarea corectă a prevederilor art. 362 alin. (1) CPC este de înțeles că termenul de declarare a apelului curge de la data pronunțării dispozitivului hotărârii și nu de la data recepționării acestuia.

Prin urmare, legislația nu prevede alte excepții privitor la termenul de declarare a apelului.

În această ordine de idei, instanța de recurs respinge afirmațiile recurentului cu referire la faptul că termenul de depunere a apelului pentru ÎI „Caraseni Mihail” a început să curgă de la data recepționării de către avocatul său a dispozitivului hotărârii și anume de la 29 octombrie 2013, deoarece, cum a fost menționat mai sus, termenul de 30 zile acordat pentru contestarea hotărârii, începe să curgă din momentul pronunțării dispozitivului hotărârii și nu din data recepționării ei. Cu atât mai mult că copia dispozitivului hotărârii primei instanțe din 23 septembrie 2013, a fost recepționată de ÎI „Caraseni Mihail” la data de 11 octombrie 2013.

Așa fiind se constată ca justă reținerea Curții de Apel Cahul precum că apelul urma a fi declarat de către ÎI „Caraseni Mihail” până la 23 octombrie 2013, adică în termen de 30 zile de la pronunțarea dispozitivului hotărârii.

Mai mult, după cum rezultă din materialele dosarului atât ÎI „Caraseni Mihail” cât și reprezentantul său au avut la cunoștință despre existența prezentului litigiu și examinarea lui, prin urmare, aceștia trebuiau să întreprindă toate măsurile necesare, după cum sugerează și jurisprudența CEDO, de a proteja drepturile sale de acces la instanță (Van Harn versus Germany, nr. 7557/03 din 11 septembrie 2007), și de a contesta în termenul legal hotărârea primei instanței, fapt însă ignorat de aceștia, ce a generat omiterea termenului prescris la depunerea apelului.

Totodată, instanța de recurs consideră oportun de a reitera în speță și prevederile art. 116 alin. (1) și (3) CPC RM, care statuează că persoanele care, din motive întemeiate, au omis termenul de îndeplinire a unui act de procedură pot fi repuse în termen de către instanță. La cererea de repunere în termen se anexează probele ce dovedesc imposibilitatea îndeplinirii actului.

La caz, însă, după cum a reținut și instanța de apel, apelantul ÎI „Caraseni Mihail”, nu a solicitat repunerea apelului în termen și nici nu a prezentat probe concludente care să justifice omiterea termenului de declarare a acestuia, precum și nu a invocat nici temeiuri, care ar justifica neîndeplinirea actului de procedură în termen.

Față de cele ce preced și având în vedere faptul că încheierea instanței de apel este întemeiată și legală, iar criticele invocate de către recurent sunt nejustificate, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție ajunge la concluzia de a respinge recursul și de a menține încheierea instanței de apel.

În conformitate cu art. 427 lit. a), art. 428 CPC, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție,

decide:

Se respinge recursul declarat de către Întreprinderea Individuală „Caraseni Mihail”, reprezentată de către avocatul Aronov Roman.

Se menține încheierea Curții de Apel Cahul din 11 februarie 2014 în pricina civilă la cererea de chemare în judecată a Procurorului în Procuratura Anticorupție Serviciul SUD în interesele statului, Ministerului Finanțelor al Republicii Moldova și Agenției Relații Funciare și Cadastru a Republicii Moldova împotriva Întreprinderii Individuale „Caraseni Mihail” cu privire la încasarea sumei ce constituie pierderile de producție agricolă, cauzate prin schimbarea destinației terenului și excluderii acestuia din circuitul agricol.

Decizia este irevocabilă din momentul emiterii.

Președinte, judecătorul

Nicolae Clima

Judecătorii

Ion Druță

Tamara Chișca-Doneva